

Regionální politika Evropské unie

Wolfgang Pini

Proč společná regionální politika Evropské unie?

Jedním z největších bohatství Evropské unie je historická a kulturní mnohotvárnost jejích regionů. Bohužel je však také poznamenána velkými regionálními rozdíly, pokud jde o národní důchod, zaměstnanost a produktivitu práce. A tak lze s jistým zjednodušením konstatovat, že desítky nejbohatších regionů je třikrát zámožnější a třikrát více investuje do své infrastruktury, než deset nejchudších regionů dohromady. Vezmeme-li hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele v průměru celé Evropské unie jako 100, pak pro jednotlivé členské země vychází jeho rozpětí od 49 v Řecku do 131 v Lucembursku a při propočtu na jednotlivé regiony od 36 na Egejských ostrovech (Řecko) a v Alenteju (Portugalsko) až po 209 v Hamburku. Při srovnatelných kvótách nezaměstnanosti sahá spektrum regionů od 290,5 pro Andaluzii až po 20,1 pro Lucembursko. Lze počítat s nějakým rychlým odstraněním těchto disparit? Zřejmě ne, jsou spíše velmi dlouhodobým fenoménem.

Zkušenost ukazuje, že „volná hra“ tržních sil nestačí k zabezpečení vyváženého rozvoje. Rozvoj se často prosazuje i na úkor slabých regionů, zejména v čase krize a změn, jak jej dnes prožívá Evropská unie.

K rozprosdění hospodářské aktivity nejsilněji zaostávajících regionů jsou vedle soukromých investic zapotřebí i veřejné intervence. Tento úkol přísluší na prvním místě členským státům Evropské unie v rámci jejich vlastní regionální politiky. Vzhledem k rozsahu tohoto problému a k vazbám národních ekonomik však tento úkol někdy přesahuje možnosti států i regionů, a to především v nejchudších zemích. To platí tím spíše, že politika rozpočtové konsolidace, uplatňovaná od počátku devadesátých let, přiměla většinu členských států k omezování jejich přímých strukturálních pomoci. Společenství musí proto doplňovat úsilí jednotlivých členských států a orientovat je k vyvážené evropské integraci, prospívající nejen chudým regionům, ale i ostatním částem Evropské unie.

Kromě toho otevření hranic v roce 1993 postavilo zaostávající regiony před nový problém. Objevilo se nebezpečí, že jednotný vnitřní trh bude prospěšný především pro ty regiony, které mají příznivé podmínky k tomu, aby byly přitažlivé pro lidi i kapitál. Proto byl jako nezbytné doplnění jednotného vnitřního trhu do Římských smluv pojat cíl hospodářské a sociální soudržnosti. To vedlo od 1. ledna 1989 k důkladné reformě a k značnému navýšení finančních prostředků strukturálních fondů Společenství. Poté, co vstoupila v platnost Maastrichtská smlouva, se tento úkol od 1. ledna 1994 ještě rozšířil. Nyní nejde jen o optimální využívání jednotného vnitřního trhu, ale je nutné vytvářet i základy pro hospodářskou a měnovou unii odpovídající kritériím „hospodářské konvergence“, což znamená stabilitu cen, veřejných financí, směnných kurzů a úrokové míry. Z toho plynoucí problémy, před nimiž se ocitají pokročilé členské státy, jsou z hlediska světového hospodářského prostředí se slíciými konkurenčními tlaky mnohem větší pro zaostávající země.

V následující stati chci především ukázat *nejdůležitější prvky regionální politiky Evropské unie*, jež mohou mít z vašeho pohledu největší význam. Přitom vám nejprve popíši rozličné *nástroje* (různé „fondy“), potom tzv. *cíle*, jakož i *nejdůležitější zásady* strukturálně politického postupu. Stručně se zmíním i o *finančních prostředcích*, daných k dispozici, a popíši *nejdůležitější prvky praktického provádění regionální politiky*, jakož i *některé zvláštní programy*.

Poté se pokusím *ohodnotit* dosavadní regionální politiku Společenství: Jakých úspěchů

dosáhla? Závěrem pak chci pojednat o strukturálně politických aspektech rozšíření Evropské unie do střední a východní Evropy, které vás zajisté zvláště zajímají.

Nejdůležitější prvky regionální politiky Evropské unie

I. Nástroje

1. Čtyři strukturální fondy

Většina strukturálně politických akcí Evropské unie je financována čtyřmi strukturálními fondy. Jsou to:

- *Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)*, založený v roce 1975, jehož intervence jsou omezeny na zaostávající regiony a týkají se hlavně výrobních investic, infrastruktur a rozvoje malého a středního podnikání (MSP).

- *Evropský sociální fond (ESF)*, jehož akce se soustřeďují na profesní výchovu a na pomoc při pracovním umísťování.

- *Evropský vyrovnávací a garanční fond pro zemědělství, sekce Vyrovnávání (EVGFZ-V)*, podporuje přizpůsobování zemědělských struktur a opatření pro rozvoj venkova.

- *Finanční nástroj pro vyrovnávání rybolovu (FNVR)*, nově vytvořený v roce 1993, podporuje přizpůsobování struktur v tomto sektoru.

Tyto fondy financují spolu s členskými státy rozvojové akce tím, že poskytují nevratné příspěvky.

2. Fond solidarity

Fond solidarity, vytvořený na základě Maastrichtské smlouvy, má pomoci usnadnit přípravu na hospodářskou a měnovou unii těm členským státům, jejichž hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele je nižší než 90 % průměru Evropské unie. Jde o Řecko, Portugalsko, Irsko a Španělsko. V těchto zemích fond intervnuje v celostátním měřítku podporou záměrů v oblasti životního prostředí a dopravní infrastruktury. Oproti strukturálním fondům se u Fondu solidarity počítá s tzv. makroekonomickou kondicionalitou (podmíněností). To znamená, že podpora se zastavuje, jestliže Rada ministrů Evropské unie zjistí, že v přijímajících státech existuje nadměrný veřejný deficit, a není-li tato situace odstraněna během stanovené lhůty.

Pro období 1993–1999 je tento nový fond dotován částkou 15,5 mld. ECU. Kolik z této částky dostávají jednotlivé státy je patrné z následující tabulky.

Španělsko	52–58 %
Řecko	16–20 %
Portugalsko	16–20 %
Irsko	7–10 %

3. Evropská investiční banka

Úkolem Evropské investiční banky (EIB) je nevýdělečným poskytováním půjček a záruk „přispívat k vyváženému a hladkému rozvoji společného trhu v zájmu Společenství“. Zejména usnadňuje financování investičních programů spolu s pomocí ze strukturálních fondů a jiných nástrojů Evropské unie pro financování. Jejím hlavním posláním byl vždycky regionální rozvoj a na tom se ani v budoucnosti nic nezmění. Jen v roce 1994 vynaložila více než 12 mld. ECU na regionální rozvoj, což představuje 72 %

jejích veškerých půjček. V tzv. solidárně podporovaných zemích představovaly půjčky Evropské investiční banky 15 % nových zakladatelských investic v Portugalsku, 18 % v Řecku, 7 % ve Španělsku a 9 % v Irsku.

4. Další nástroje financování

Další nástroje financování jsou stanoveny ve *Smlouvě o Evropském společenství uhlí a oceli (ESUO)* a ve *Smlouvě o Evropském společenství atomové energie (ESAE)*. ESUO poskytlo od roku 1954 půjčky ve výši přes 10 mld. ECU a vedle Evropské investiční banky je dnes nejvýznamnějším poskytovatelem půjček v Evropské unii.

Dále je třeba se zmínit o „*Novém nástroji Společenství*“ pro zajišťování půjček. Tento nástroj představuje zmocnění dané Komisi sjednávat půjčky na podporu investic v oblasti průmyslu, energetiky a infrastruktury ze strany Evropské unie. Komise kromě toho rozhoduje o zásadní vhodnosti podpory projektů v rámci záměrů zmíněného nástroje. O poskytnutí konkrétní půjčky pro určitý záměr rozhoduje Evropská investiční banka, která také úvěry spravuje. „Nový nástroj Společenství“ tedy doplňuje činnost této banky. Od roku 1978 byly poskytnuty půjčky ve výši přes 6 mld. ECU.

II. Cílové oblasti

Podpůrná opatření Evropské unie se soustřeďují do sedmi cílových oblastí, z nichž čtyři mají výlučně regionální charakter.

1. Cílová oblast č. 1: Regiony se zaostávajícím rozvojem

Jde o regiony, které neudržely krok s hospodářským rozvojem ostatních regionů. Evropská unie je proto zvláště podporuje, aby se opět mohly „uchytit“. Hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele v těchto regionech představuje méně než 75 % průměru Evropské unie. Žije zde více než 20 % občanů Evropské unie. K cílové oblasti č. 1 patří Řecko, Portugalsko, Irsko a Severní Irsko, velké části Španělska a Itálie, Korsika, francouzská zámořská území Guadeloupe, Guayana, Martinik a Réunion a rakouský Burgenland.

V regionech cílové oblasti č. 1 má být dosaženo vzestupu především vybudováním zdravé infrastruktury. K tomu patří modernizace dopravních a komunikačních systémů, zlepšení zásobování elektřinou a vodou, podpora výzkumu a technického vývoje, vytváření vzdělávacích možností, jakož i podpora středostavovských podniků.

2. Cílová oblast č. 2: Průmyslové oblasti s restrukuralizačními problémy

Tyto regiony, trpící úpadkem určitých průmyslových odvětví, jako je uhlí a ocel, potřebují pomoc při přeorientaci na nové hospodářské činnosti. Vyznačují se nadprůměrně vysokým podílem průmyslu, ale i vysokou kvótou nezaměstnaných, převyšující průměr Evropské unie. V těchto regionech žije zhruba 58 milionů lidí, z toho 20 milionů jen ve Velké Británii.

V těchto regionech je pozornost zaměřena především na vytváření nových pracovních příležitostí a na ochranu životního prostředí. K tomu napomáhá podpora nových hospodářských činností, sanace pozemků i budov, podpora výzkumu a vývoje a rozvíjení vazeb mezi vysokou školou a hospodářstvím.

3. Cílová oblast č. 5b: Venkovské oblasti

Sem patří např. skotská vysočina Highlands spolu se skotskými ostrovy. Tato oblast má nejnižší hustotu osídlení v Evropské unii, ačkoli plošně je větší než Belgie. Zde naráží rozvoj venkova na značné těžkosti.

V těchto oblastech se klade hlavní důraz na vytváření nezemědělských pracovních příležitostí, zejména v malém podnikání a v cizineckém ruchu. V současné době stěží 7 % námezdních pracovníků v Evropské unii nachází obživu v zemědělství, zatímco před třiceti lety to bylo 21 %. Zlepšením dopravních cest a základního zásobování by měl být utlučen útlak z venkova a zajištěna lepší vyváženost mezi městskými a venkovskými oblastmi.

4. Cílová oblast č. 6: Regiony severovýchodních zemí s arktickým klimatem a s velmi nízkou hustotou osídlení

Sem patří některé regiony skandinávských zemí s arktickým klimatem a s hustotou osídlení nižší než osm obyvatel na čtvereční kilometr.

5. Ostatní cílové oblasti

Nejsou definovány regionálně, ale vztahují se na celou Evropskou unii. Jsou to:

● *Cílová oblast č. 3:* Opatření proti dlouhodobé nezaměstnanosti a začleňování mládeže do pracovní činnosti.

● *Cílová oblast č. 4:* Uzpůsobování pracovních sil změnám v průmyslovém procesu a přetváření výrobních systémů.

● *Cílová oblast č. 5a:* Modernizace zemědělských struktur.

III. Zásady strukturálně politického postupu

Od roku 1989 se působení strukturálních fondů opírá o čtyři zásady, které byly posíleny novou úpravou strukturálních fondů z roku 1993.

1. *Soustředění akcí* na pět přednostních rozvojových cílů, jak byly popsány výše.

2. *Programové plánování*, jež vede k víceletým rozvojovým programům. Plánování se uskutečňuje v procesu partnerského rozhodování v řadě etap, dokud veřejní nebo soukromí nositelé příslušných záměrů nepřevezmou realizaci akcí.

3. *Partnerství*, které implikuje co nejužší soustředění pozornosti mezi Komisí ES a příslušnými národními, regionálními nebo místními orgány jednotlivých členských států od stadia příprav až k realizaci akcí.

4. *Přidatnost* znamená, že pomoc Evropské unie nesmí svádět členské státy k tomu, aby snižovaly své vlastní náklady. Ty by se měly spíše rozšiřovat. S výjimkou zvláštních situací musejí členské státy udržovat své veřejné náklady na každý příslušný cíl přinejmenším ve výši předchozího období.

5. *Princip subsidiarity*, zakotvený v Maastrichtské smlouvě, je rozhodující pro vztah mezi Evropskou unií a členskými státy. To obecně znamená, že výše postavený orgán může a smí uplatnit svou působnost jedině tehdy, jestliže určitého cíle nemůže být uspokojivě dosaženo na nižší úrovni. Z toho vyplývá, že kompetentním orgánům na národní úrovni přísluší volit záměry, které mají být financovány, a zajišťovat jejich realizaci.

IV. Finanční prostředky

Pro období 1994–1999 se pro čtyři strukturální fondy počítá s 141,471 mld. ECU. Pro období 1989–1993 to bylo zhruba 64 mld. ECU. Během deseti let (1989–1999) budou tak poskytnuty příspěvky na strukturálně politické akce ve výši přes 200 mld. ECU. V období

1994–1999 se z vyčleněných 141,471 mld. ECU počítá s 96,346 mld. ECU pro cílovou oblast č. 1, což je asi 70 %. Zbývající částka je rozvržena na jiné cíle.

V říjnu 1993 schválila Komise rozdělení podpůrných prostředků pro rozvoj zaostávajících regionů (cílová oblast č. 1) na dobu do roku 1999. Přitom především stanovila, že se přidělované prostředky mají pohybovat v mezích rozpětí, uvedených v následujících tabulkách. U těchto rozpětí se zároveň přihlíží k prostředkům, s nimiž se v rámci cílové oblasti č. 1 počítá pro sedmileté období od roku 1993 do roku 1999 z Fondu solidarity pro čtyři tzv. solidárně podporované země. Rok 1993 byl sice posledním rokem stávajícího rozdělování prostředků ze strukturálních fondů, ale zároveň byl i prvním rokem ustavení Fondu solidarity, s nímž je současně nutné počítat.

Prostředky přidělované čtyřem solidárně podporovaným zemím ze strukturálních fondů a z Fondu solidarity, 1993–1999 (v mld. ECU v cenách roku 1992)

Řecko	19–20
Španělsko	26,5–38,5
Írsko	8,1–9,3
Portugalsko	19–20

Prostředky přidělované ostatním regionům cílové oblasti č. 1 pouze ze strukturálních fondů, 1993–1999 (v mld. ECU v cenách roku 1992)

Belgie	0,8*
Německo	14,0**
Francie	2,4–2,6
Itálie	17,1–18,9
Nizozemsko	0,2*
Velká Británie	2,2–2,7

* Pro Belgii a Nizozemsko je stanovena pouze pevná částka, protože počet obyvatel regionů cílové oblasti č. 1 v těchto zemích je jen velmi malý a podle toho jsou stanoveny přiměřeně nízké přidělované prostředky.

** Také pro Německo, jehož nové spolkové země představují zvláštní případ, je stanovena jen pevná částka, neboť disponibilní statistiky nejsou srovnatelné se statistikami ostatních regionů cílové oblasti č. 1.

Rozdělení prostředků pro ostatní cíle provedla Komise koncem roku 1993. Jejich přidělení je patrné z následující tabulky (údaje jsou uvedeny v mld. ECU).

Cílová oblast č. 2	15,316
Cílová oblast č. 3 a 4	15,840
Cílová oblast č. 5a	6,143*
Cílová oblast č. 5b	6,296
Přechodná opatření a inovační akce	1,530
Celkem	45,125

* Z toho je pro rybolov určeno 858 mld. ECU.

V. Praktické provádění

Strukturální fondy nejsou zpravidla používány k financování jednotlivých záměrů, navržených nebo vybraných Komisí ES, nýbrž k podpoře rozvojových programů, které mají vlastní rozpočet. Tyto programy jsou výsledkem procesu, na němž se podílejí různí partneři, tzn. členské státy, regiony, jiné instituce a Komise ES. Programy jsou dvojího druhu:

- programy z iniciativy členských států,
- programy z iniciativy Komise ES.

1. Programy z iniciativy členských států

Programy z iniciativy členských států se vypracovávají na základě rozvojových plánů předkládaných členskými státy nebo jejich plánů zahrnutých do jediného souhrnného Dokumentu programového plánování (DPP).

V prvním případě předkládá zainteresovaný členský stát Komisi po dohodě s regionálními orgány *rozvojový plán* s vlastními akčními těžišti. Poté se mezi Komisí a příslušným členským státem dojedná Koncept podpory Společenství (KPS). Na jeho podkladě schvaluje Komise programy navrhované členským státem.

Ve druhém případě se počítá jen s jedním rozhodnutím Komise. Zainteresovaný členský stát předloží Komisi dokument zvaný Dokument programového plánování (DPP), obsahující navrhovaná těžiště a programy. O tom pak Komise rozhodne.

2. Programy z iniciativy Komise ES

Z prostředků určených na strukturální politiku je 9 % rezervováno na programy vycházející z iniciativy Komise. Jsou to tzv. iniciativy Společenství. Pro období 1994–1999 je k dispozici kolem 13,5 mld. ECU.

Patrně nejznámější a také největší z těchto iniciativ je program INTERREG, který usnadňuje spolupráci přes vnitřní hranice, nyní se ale více než dosud zaměřuje na vnější hranice Evropské unie, a tak přináší prospěch i sousedním zemím Evropské unie.

V období 1994–1999 se budou tyto iniciativy Evropské unie soustřeďovat na následujících sedm témat:

- přeshraniční spolupráce: *INTERREG* (2,9 mld. ECU);
- místní rozvoj venkova: *LEADER* (1,4 mld. ECU);
- podpora odlehlých regionů: *REGIS* (0,6 mld. ECU);
- profesní začleňování žen, mládeže a handicapovaných skupin obyvatelstva: *ZAMĚSTNÁNÍ* (1,4 mld. ECU);
- přizpůsobování průmyslovým změnám: *ADAPT, MSP, RECHAR, KONVER, RESIDER, RETEX* atd. (3,8 mld. ECU);
- městská politika: *URBAN* (0,6 mld. ECU);
- restrukturalizace rybolovu: *FESCA* (0,25 mld. ECU).

Úspěšnost dosavadní regionální politiky Společenství

Plné důsledky dosavadních regionálněpolitických akcí se projeví až za delší dobu, především pokud jde o infrastrukturu a o zlepšení kvalifikace pracovních sil. Nejdříve se projevují v regionech cílové oblasti č. 1, kde jsou poskytovány vyšší částky a z velké části jsou používány pro základní infrastrukturu. Tyto příspěvky očividně přispěly k růstu daných regionů a tím i k jejich přiblížení k zámožnějším částem Společenství. Lze přitom ovšem zaznamenat velké výkyvy mezi jednotlivými regiony.

Výsledky v Irsku, ve Španělsku a v Portugalsku jsou velmi povzbudivé. Od poloviny osmdesátých let zde roční hospodářský růst překračoval růstovou kvótu Společenství jako celku průměrně o 3/4 až 1 3/4 procentního bodu. Naproti tomu daleko méně povzbudivá je

situace v Řecku, jakož i v jižní Itálii a v Severním Irsku, a hospodářské výsledky těchto regionů se v porovnání s ostatním Společenstvím snad ještě zhoršily.

Zotavný proces zůstává nadále dlouhodobým úkolem. I při diferenčním růstu takového stupně, jakého v posledních letech dosáhly Španělsko, Irsko a Portugalsko, jsou rozdíly stále veliké jako dřív. Ve Španělsku a v Irsku byl hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele v roce 1993 asi o 22–23 % pod průměrem Společenství a v Portugalsku to bylo dokonce 40 %.

Mnohé z regionů cílové oblasti č. 1, v nichž se zvýšil hrubý domácí produkt, vděčí za tento výsledek hlavně zvýšení produktivity, zatímco ovlivnění zaměstnanosti a nezaměstnanosti bylo méně významné. Jelikož se zde zvýšil počet výdělečně činných obyvatel, nezaměstnanost v regionech cílové oblasti č. 1 značně vzrostla. V roce 1993 byla zde jedna ze šesti výdělečně činných osob bez práce, což je o 50 % více, než činil průměr Společenství.

Zaměstnanost v regionech cílové oblasti č. 1 se neúměrně koncentruje do tradičních hospodářských odvětví. Zatímco na tyto regiony připadá kolem 16 % celkové zaměstnanosti Evropské unie, činí jejich podíl na počtu zaměstnaných v zemědělství přibližně 50 %. V některých regionech je podíl zaměstnaných v zemědělství dokonce 40 % oproti celkovému průměru, který činí sotva 7 %. Tím je dáno, že často je o 10 procentních bodů nebo více pod průměrem Evropské unie.

Podle zkušenosti se bude zaměstnanost v zemědělství snižovat, zatímco v sektoru služeb vznikne mnoho nových pracovních příležitostí. Nové možnosti zaměstnání by mohly tedy vyhovovat zejména ženám, z nichž mnohé budou poprvé vykonávat výdělečnou činnost. Vliv na nezaměstnanost by v důsledku toho mohl být jen docela malý.

Souhrnně lze říci, že slabší regiony zaznamenaly jistý pokrok ve smyslu prohlubující se konvergence s ostatním Společenstvím. Celkově nízký výstup ale také zřetelně ukazuje, jakou výzvu představuje uskutečnění reálné konvergence. Změňování rozdílů může být jen dlouhodobou záležitostí.

Regionálněpolitické aspekty rozšíření Evropské unie do střední a východní Evropy

Pokud jde o rozšiřování do střední a východní Evropy, vycházím z toho, že k prvnímu rozšíření nedojde před koncem století a že se v podstatě asi omezí na tzv. visegrádské státy a možná i na Slovinsko. Připojení visegrádských států – Polska, České republiky, Slovenska a Maďarska – by znamenalo vzrůst počtu obyvatel dosavadní patnáctičlenné Evropské unie zhruba o 65 milionů, tj. o 17 %. Národní ekonomiky těchto zemí jsou v dramatickém strukturálním přerodu. Na zdaru reformem a na tempu přibližovacího procesu bude záviset nejen termín jejich vstupu, ale i rozsah potřeby jejich strukturálně politické podpory.

Na rozdíl od nedávného přistoupení Švédska, Finska a Rakouska bude zde převzetí, respektive dodržování tzv. *acquis communautaire* ve strukturálně politické oblasti podstatně obtížněji uskutečnitelné, případně nemožné (financovatelnost). Pak ovšem také vzniká otázka, zda je možné pokračovat ve vnitřní strukturální a solidaritní politice nezměněným způsobem a zda na druhé straně její přenesení na vstupující země lze vůbec finančně zvládnout. Doposud nejsou k dispozici žádné spolehlivé údaje o příjmech na jednoho obyvatele v těchto zemích. Ještě obtížnější je formulovat prognózy do konce století. Ale jejich životní úroveň téměř s jistotou nedosáhne úrovně chudších zemí v současné Evropské unii. Podle odhadů z neúředních pramenů má činit hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele ve Slovinsku kolem 44 % a v České republice kolem 42 % průměru dvanáctičlenné Evropské unie. Ostatní státy jsou pod tímto průměrem a část z nich značně.

Pokud jde o vnitřní efekt, chci jako příklad uvést vymezení cílové oblasti č. 1. Se zřetelem k novým zemím a k aktuálním hodnotám hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele a při striktním dodržení kritéria 75 % bude spadat pod vymezení cílové oblasti

č. 1 jen 21,8 % obyvatelstva Evropské unie, oproti skutečným dnešním 26,6 %. Zahrnutí visegrádských států by stlačilo průměr Evropské unie dolů a čistě počtářsky zpochybnilo nároky četných regionů cílové oblasti č. 1 jako takových na poskytování podpory.

K rozpočtovým důsledkům přenesení statu quo bych chtěl ještě předestířit následující hrubý propočet. Podpora na jednoho obyvatele v nejchudších solidárně podporovaných zemích Evropské unie, jmenovitě v Řecku a v Portugalsku, se bude na konci nového podpůrného období (1994–1999) pohybovat řádově ve výši 300 ECU ročně. Přeneseme-li to na visegrádské země, dospějeme při 65 milionech obyvatel k finanční potřebě řádově 20 miliard ECU ročně. To zhruba odpovídá úhrnu strukturálních podpor ve dvanáctičlenném Společenství v roce 1993. Vezmeme-li na druhé straně ještě v úvahu skutečnost, že by příspěvky těchto zemí do rozpočtu Evropské unie byly ještě podstatně nižší než příspěvky nynějších solidárně podporovaných zemí, pak pochopíme celý dosah tohoto problému. Nemusíme být proroky, abychom mohli konstatovat, že potřeba strukturálně politické podpory pro země ve střední a východní Evropě bude představovat značnou zátěž pro finance Evropské unie. To by asi sotva mohlo zůstat bez zpětného vlivu na strukturální politiku starého Společenství a prostředky, které jsou pro ni k dispozici. Oproti jednáním o vstupu, jež byla vedena s Rakouskem, se Švédskem a s Finskem, bude příprava nadcházejícího kola jednání pro Evropskou unii znamenat podstatně obtížnější problémy vnitřního konsenzu, nemáme-li přímo říci zkoušku pevnosti.

Poznámka: Stať byla přednesena v Nadaci Friedricha Eberta v Praze, 16. 3. 1995.